

UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Rare Book Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and other intellectual property rights associated with the materials in its collection and makes good faith efforts to locate copyright owners. According to the Library's knowledge, the Library may make this title publicly available for reasons including but not limited to: the title is in the public domain or the title is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

2487

ЯРОСЛАВ РУДНИЦЬКИЙ

ЧУЖОМОВНІ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЗВ

Інтернаціональна, англійська, французька,
німецька, еспанська й португальська

1948

ІНСТИТУТ РОДО- Й ЗНАМЕНОЗНАВСТВА

Праці Відділу Назвознавства. Вип. 1.

Серія Бібліографічна й Загальна Ч. 1

ЯРОСЛАВ РУДНИЦЬКИЙ

ЧУЖОМОВНІ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЗВ

Інтернаціональна, англійська, французька,
німецька, еспанська й португальська

1948

Остаточно зредаговано
в порозумінні з „Комісією Мови“ НТШ
і „Мовознавчою Групою“ УВАН.

Апробовано
Відділом Культури й Освіти Центрального
Представництва Української Еміграції
27. 12. 1946

Є два способи передачі української абетки латинськими буквами (перепису, транслітерації): науковий і практичний. Наукової транслітерації вживають у спеціальних наукових, зокрема мовознавчих працях, практичної в щоденному житті, в адміністрації, пресі, на пошті, в школі тощо. Наукова транслітерація української абетки в усіх неукраїнських мовах однакова; є це:

а) Інтернаціональна транслітерація.

Наукова (інакше: мовознавча, славістична) транслітерація української абетки така:

а = a; б = b; в = v; г = h; ґ = g; д = d; е = e; є = je; ж = ž; з = z; и = y; і = i; ї = ji; й = j; к = k; л = l; м = m; н = n; о = o; п = p; р = r; с = s; т = t; у = u; ф = f; х = ch; ц = c; ч = č; ш = š; щ = šč; ю = ju; я = ja; ь = '.

Українського апострофа ' не передаємо.

Приклади:

Україна = *Ukrajina*; українець = *ukrajinec'*; український = *ukrajins'kyj*; Київ = *Kyjiv*; Харків = *Charkiv*; Львів = *L'viv*; Кам'янець Подільський = *Kamjanec' Podil's'kyj*; Тарас Шевченко = *Taras Ševčenko*; Іван Зарічний = *Ivan Zaričnyj*; Борис Кащенко = *Borys Kaščenko*; Тиміш Подорожняк = *Tymiš Podorožnjak*; Святослав Щербина-Низький = *Svjatoslav Ščerbyna-Nyz'kyj*; Серій Загородецький = *Serhij Zahorodec'kyj*.

Практична транслітерація використовує абетний засіб даної мови (букви, знаки) й пристосовлює його до чужої

абетки. Тимто можна говорити про англійську, німецьку, французьку, еспанську й т. д. практичну транслітерацію української абетки. Практичні транслітерації мають національний характер.

б) Англійська транслітерація.

Англійська практична передача української абетки така:

а = a, як в *are*; б = b, як в нпр. *baby*; в = w, нпр. *was*; г = h, нпр. *how*; ґ = g, нпр. *go*; д = d, нпр. *do*; е = e, нпр. *tell*; є = ye, нпр. *yes*; ж = zh, нпр. *pleasure*; з = z, нпр. *zero*; и = y, нпр. *country, Egypt*; і = i, нпр. *machine*; ї = yi, нпр. *year*; й = y, в сполуці з іншими буквами, як нпр. *day*; у' (відокремлено); к = k, нпр. *kind*; л = l, нпр. *last*; м = m, нпр. *man*; н = n, нпр. *not*; о = o, нпр. *lord*; п = p, нпр. *past*; р = r, нпр. *road*; с = s, нпр. *same*; т = t, нпр. *town*; у = u, нпр. *rule*; ф = f, нпр. *five*; х = kh, нпр. *khan*; ц = c, нпр. *ts*; ч = ch, нпр. *child*; ш = sh, нпр. *shock*; щ = shch, нпр. *fresh cheese*; ю = yu, нпр. *Yukon*; я = ya, нпр. *yard*; ь = '. Українського апострофа ' не передаємо.

Приклади:

Україна = *Ukrayina*, українець = *ukrayinec*', український = *ukrayins'kyu*, Київ = *Kyuiw*, Харків = *Kharkiw*, Львів = *L'wiw*, Кам'янець Подільський = *Kamyanc' Podil's'kyu*, Тарас Шевченко = *Taras Shevchenko*, Іван Зарічний = *Iwan Zarichnyu*, Борис Кащенко = *Borys Kashchenko*, Тиміш Подорожняк = *Tymish Podorozhnyak*, Святослав Щербина-Низький = *Swyatoslaw Shcherbyna-Nyz'kyu*, Мусій Загородецький = *Musiy Zahorodec'kyu*.

Спрощення: Приголосівок ч, ж, ш в практичній передачі не подвоюємо, напр.: Запоріжжя = *Zaporizhya*, Заріччя = *Zarichya*, Підляшшя = *Pidlyashya* і т. под.

в) Французька транслітерація.

Французька практична передача української абетки така:

а = a, нпр. *Баран* = *Baran*; б = b, нпр. *Балко* = *Balko*,
в = v, нпр. *Варвара* = *Varvara*; г = h, нпр. *Голуб* =
Holoub; ґ = g, нпр. *Гудз* = *Goudz*; = *gu* перед е та і
нпр. *Герич* = *Guérytch*, *Гіба* = *Guiba*; д = d, нпр. *Дорош*
= *Doroch*; е = é, нпр. *Пелех* = *Pélékh*; є = ye, нпр. *Єн-*
дик = *Yéndyk*; ж = j, нпр. *Житомир* = *Jytomyr*; з = z
нпр. *Захарія* = *Zakhariya*; и = y, нпр. *Микита* = *Mykyta*;
і = i, нпр. *Іван* = *Ivan*; ї = yi, нпр. *Київ* = *Kyuiy*; й =
y, нпр. *Андрій* = *Andriy*; у' відокремлено, нпр. *Війна й*
мир = *Viyna y' myr*; к = k, нпр. *Кожом'яка* = *Kojomy-*
aka; л = l, нпр. *Ленкий* = *Lérkyu*; м = m, нпр. *Мирний*
= *Myrnyu*; н = n, нпр. *Нарбут* = *Narbout*; о = o, нпр.
Омелько = *Omél'ko*; п = p, нпр. *Пилип* = *Pylip*; р = r,
нпр. *Риндик* = *Ryndyk*; с = s, нпр. *Стеців* = *Stétsiv*; т =
t, нпр. *Татомир* = *Tatomyr*; у = ou, нпр. *Турула* = *Tou-*
roula; ф = f, нпр. *Франко* = *Franko*; х = kh, нпр. *Сухен-*
ко = *Soukhénko*; ц = ts, нпр. *Цианюк* = *Tsyhanyouk*;
ч = tch, нпр. *Чапленко* = *Tchaplénko*; ш = ch, нпр. *Шило*
= *Chylo*; щ = chtch, нпр. *Щербина* = *Chtchérbyna*; ю =
you, нпр. *Севрюк* = *Sévryouk*; я = ya, нпр. *Хом'як* = *Kho-*
myak; ь = ', нпр. *Рось* = *Ros'*.

Українського апострофа ' не передаємо.

Інші приклади:

Україна = *Oukrayina*; *українець* = *oukrayinéts'*; *українсь-*
кий = *oukrayins'kyu*; *Харків* = *Kharkiv*; *Львів* = *L'viv*
Кам'янець Подільський = *Kamyanéts' Podil's'kyu*; *Тарас Шев-*
ченко = *Taras Chévtchénko*; *Іван Зарічний* = *Ivan Zaritch-*
nyu; *Борис Кашенко* = *Borys Kachtchénko*; *Тиміш Подорож-*
няк = *Tymich Podorojnyak*; *Святослав Щербина-Низький* =

Svyatoslav Chtchérbyna-Nyz'kyu; Мусій Загородецький = Mousiy Zahorodéc'kyu.

Спрощення: Шиплячих приголосівок ч, ж, ш не подвоюємо: *Заріччя = Zaritchya; Підляшшя = Pidlyachya.*

г) Німецька транслітерація.

Німецька практична транслітерація української абетки:
а = a; б = b; в = w; г = h; ґ = g; д = d; е = e;
є = je; ж = sh; з = z; и = y; і = i; ї = ji; й = j;
к = k; л = l; м = m; н = n; о = o; п = p; р = r;
с = s; т = t; у = u; ф = f; х = ch; ц = c; ч = tsch;
ш = sch; щ = schtsch або stsch; ю = ju; я = ja; ь = '.

Українського апострофа ' не передаємо. Приклади:

Україна = Ukrajina; українець = ukrajinec'; український = ukrajins'kyj; Київ = Kyjiw; Харків = Charkiw; Львів = L'wiw; Кам'янець Подільський = Kamjanec' Podil's'kyj; Тарас Шевченко = Taras Schewtschenko; Іван Заричний = Iwan Zaritschnyj; Борис Кащенко = Borys Kaschtschenko або: Kastschenko; Тиміш Подорожняк = Tymisch Podoroshnjak; Святослав Щербина-Низький = Svyatoslaw Schtscherbyna (Stscherbyna)- Nyz'kyj; Сергій Загородецький = Serhij Zahorodec'kyj.

Спрощення: Шиплячих приголосівок ч, ж, ш, в практичній транслітерації не подвоюємо: *Запоріжжя = Zaporishja; Підляшшя = Pidljashja; Заріччя = Zaritschja.*

г) Еспанська транслітерація.

Еспанська практична передача української абетки така:

а = a, нпр. *Баран = Baran; б = b, нпр. Балко = Balko;*
в = w, нпр. *Варвара = Warwara; г = h, Голуб = Holub;*
ґ = g, нпр. *Гудз = Gudz; = gu перед е та і, нпр. Герич = Guerych, Гіба = Guiba; д = d, нпр. Дорош = Dorosh,*
е = e, нпр. *Пелех = Pelej; є = ye, нпр. Єндик = Yendyk,*

ж = zh, нпр. Житомир = *Zhytomyr*; з = z, нпр. Захарія = *Zajariya*; и = y, нпр. Микита = *Mykyta*; і = i, нпр. Іван = *Iwan*; ї = yi, нпр. Київ = *Kyuiw*; й = y, нпр. Андрій = *Andriy*; у' відокремлено, нпр. Війна й мир = *Wiyna y' myr*; к = k, нпр. Кожом'яка = *Kozhomyaka*; л = l, нпр. Ленкий = *Lerkyu*; м = m, нпр. Мирний = *Myrnyu*; н = n, нпр. Нарбут = *Narbut*; о = o, нпр. Омелько = *Omel'ko*; п = p, нпр. Пулип = *Pulyr*; р = r, нпр. Риндик = *Ryndyk*; с = s, нпр. Стеців = *Stetsiw*; т = t, нпр. Татомир = *Tatomyr*; у = u, нпр. Турула = *Turula*; ф = f, нпр. Франко = *Franko*; х = j, нпр. Сухенко = *Sujenko*; ц = ts, нпр. Циганюк = *Tsyhanyuk*; ч = ch, нпр. Чапленко = *Charlenko*; ш = sh, нпр. Шило = *Shylo*; щ = shch, нпр. Щербина = *Shcherbyna* ю = yu, нпр. Севрюк = *Sewryuk*; я = ya, нпр. Хом'як = *Jomyak*; ь = ' нпр. Рось = *Ros'*.

Українського апострофа ' не передаємо.

Інші приклади:

Україна = *Ukrayina*; українець = *ukrayinets'*; український = *ukrayins'kyu*; Харків = *Jarkiw*; Львів = *L'wiw*; Кам'янець Подільський = *Kamyanets' Podil's'kyu*; Тарас Шевченко = *Taras Shewchenko*; Іван Зарічний = *Iwan Zarichnyu*; Борис Кащенко = *Borys Kashchenko*; Тиміш Подорожняк = *Tymish Podorozhnyak*; Святослав Щербина-Низький = *Swyatoslaw Shcherbyna-Nyz'kyu*; Мусій Загородецький = *Musiy Zahorodets'kyu*.

Спрощення: Шиплячих приголосівок ч, ж, ш не подвоюємо: Запоріжжя = *Zaporizhya*; Заріччя = *Zarichya*; Підляшшя = *Pidlyashya*.

д) Португальська транслітерація.

Португальська практична передача української абетки така:

а = a, нпр. Баран = *Baran*; б = b, нпр. Балко = *Balko*; в = w, нпр. Варвара = *Warwara*; г = h, нпр. Голуб =

Holub; г = g, нпр. *Гудз* = *Gudz*; = gu перед е та і, нпр. *Геруч* = *Guerytch*, *Гіба* = *Guiba*; д = d, нпр. *Дорош* = *Doroch*; е = e, нпр. *Пелех* = *Pelekh*; є = ye, нпр. *Єндик* = *Yendyk*; ж = j, нпр. *Житомир* = *Jytomyr*; з = z, нпр. *Захарія* = *Zakhariya*; и = y, нпр. *Микита* = *Mukyta*; і = i, нпр. *Іван* = *Iwan*; ї = yi, нпр. *Київ* = *Kyuiw*; й = y нпр. *Андрій* = *Andriy*; у' відокремлено, нпр. *Війна й мир* *Wiyna y' myr*; к = k, нпр. *Кожом'яка* = *Koatomyaka*; л = l, нпр. *Лепкий* = *Lepkyu*; ль = lh, нпр. *Ольга* = *Olhha*; м = m, нпр. *Мирний* = *Myrnyu*; н = n, *Нарбут* = *Narbut*; нь = nh, нпр. *Олень* = *Olenh*; о = o, нпр. *Омелько* = *Omelhko*; п = p, нпр. *Пилип* = *Pylup*; р = r, нпр. *Риндик* = *Ryndyk*; с = s, нпр. *Стеців* = *Stetsiw*; т = t, нпр. *Татомир* = *Tatomyr*; у = u, нпр. *Турула* = *Turula*; ф = f, нпр. *Франко* = *Franko*; х = kh, нпр. *Сухенко* = *Sukhenko*; ц = ts, нпр. *Циганюк* = *Tsyhanyuk*; ч = tch, нпр. *Чапленко* = *Tchaplenko*; ш = ch, нпр. *Шило* = *Chylo*; щ = chtch, нпр. *Щербина* = *Chtcherbyna*; ю = yu, нпр. *Севрюк* = *Sewryuk*; я = ya, нпр. *Хом'як* = *Khomyak*; ь = ' (з вийнятком після а та н), нпр. *Рось* = *Ros'*.

Українського апострофа ' не передаємо.

Інші приклади:

Україна = *Ukrayina*; *українець* = *ukrayinets'*; *український* = *ukrayins'kyu*; *Харків* = *Kharkiiv*; *Львів* = *Lhwiiv*; *Кам'янець Подільський* = *Kamyanets' Podilhs'kyu*; *Тарас Шевченко* = *Taras Chewtchenko*; *Іван Зарічний* = *Iwan Zaritchnyu*; *Борис Кащенко* = *Borys Kachtchenko*; *Тиміш Подорожняк* = *Tymich Podorojnhak*; *Святослав Щербина-Низький* = *Swyatoslaw Chtcherbyna-Nyz'kyu*; *Мусій Загородецький* = *Musiy Zahorodets'kyu*.

Спрощення: Шиплячих приголосівок ч, ж, ш не подвоюємо: *Заріччя* = *Zaritchya*; *Підляшшя* = *Pidlhachya*.

ІНШІ НОВІШІ ПУБЛІКАЦІЇ
АВТОРА

Лекції з порівняльної граматики слов'янських мов. Частина I. Накладом Авґсбурзької Студентської Громади. Авґсбург 1948. Стор. 76 і VI.

Нарис граматики сисл. мови. Накладом Українського Вільного Університету. Мюнхен 1947.

Наголос в Шевченковій поезії. Українська Вільна Академія Наук. Серія: Шевченко та його доба. I. Праці Шевченківської Конференції 1946. Авґсбург 1947, Стор. 60.

Граматичні Таблиці для шкіл і самонавчання. В-во „Українська Книга“, Авґсбург 1946-7. Стор. 8.

Німецька мова. Лекції 1-20. Накладом „Інституту Живих Мов“, Авґсбург 1947. Стор. 64.

Нарис української діалектології. Накладом Української Студентської Громади в Авґсбурзі 1946. Стор. 48.

Л. Зизаній: Лексисъ (перевидання) 1596-1946. Стор. 23.

Англійська передача української абетки. (English-Ukrainian Transliteration) Augsburg. 1946. Стор. 4.

Український наголос як функційна проблема. Другий наклад. Відбитка з Наукового Збірника Українського Вільного Університету в Празі 1942. Стор. 16.

Як говорити по-літературному? Другий наклад. Стор. 64.